

POËZIEAVOND

Muze, geen bokser zijn is helemaal niet zijn.
Een brullend publiek heb je ons onthouden.
Er zijn nu twaalf mensen binnen,
tijd om met het lezen te beginnen.
De helft is er omdat het regent,
En de rest, dat is familie, Muze.

Vrouwen, tot flauwvallen bereid op deze najaarsavond,
doen dit alleen als er wordt gebokst.
Alleen dan zijn er danteske scènes te zien.
En tenhemelopneming, Muze.

Geen bokser zijn maar dichter betekent
veroordeeld zijn tot het zware leven van een Norwid,
bij gebrek aan spierbundels de wereld laten zien
wat – als alles meezit – later op de leeslijst komt,
o Muze, Pegasus,
mijn paardengel.

Op de voorste rij zit een oudje heerlijk te dromen
dat wijlen moeder de vrouw uit het graf is opgestaan
en hem een pruiementaart bakt.
Vurig, maar niet al te – anders brandt het aan –
beginnen we te lezen. Muze.

Wisława Szymborska

POËZIE HARDOP

AVOND VAN DE POËZIE

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door negen stad- en streekgenoten werden gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie 2003 in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de Nationale Gedichtendag.

Goddelijk dilemma

Eens kreeg de dood de opdracht niet te zijn
En in een ijd'le woordklank te verkeeren.
Hij moest heel veel na al dat moorden leeren,
Veel honing laten vloeien in 't venijn.

Het menschevolk, juichend in witte kleeren,
Stroomde naar God, die Zijn ondrinkb're wijn
Zozeer verzoet had, en aanbaden Zijn
Almacht, zonder zich af te laten weren.

Lachend en hulploos stond Hij in hun midden
En liet schier door gelijken zich aanbidden:
Leven bij leven, en de dood verwonnen!

Hij wist, belaagd, niet wat Hij was begonnen,
En riep, om 't rustend scheppingswerk bevreemd,
De Dood terug, als laatste gast op 't feest.

Simon Vestdijk

keuze: J.G.H.R. Diephuis

Haiku

Toen mijn bijl neerviel,
Diep in het winterbos – plotseling,
De geur van het hout.

Buson

keuze: J.G.H.R. Diephuis

Poëzieavond

Muze, geen bokser zijn is helemaal niet zijn.
Een brullend publiek heb je ons onthouden.
Er zijn nu twaalf mensen binnen,
tijd om met het lezen te beginnen.
De helft is er omdat het regent,
En de rest, dat is familie, Muze.

Vrouwen, tot flauwvallen bereid op deze
najaarsavond,
doen dit alleen als er wordt gebokst.
Alleen dan zijn er danteske scènes te zien.
En tenhemelopneming. Muze.

Geen bokser zijn maar dichter betekent
veroordeeld zijn tot het zware leven van een
Norwid,
bij gebrek aan spierbundels de wereld laten zien
wat – als alles meezit – later op de leeslijst komt,
o Muze. Pegasus,
mijn paardengel.

Op de voorste rij zit een oudje heerlijk te dromen
dat wijlen moeder de vrouw uit het graf is
opgestaan
en hem een pruimentaart bakt.
Vurig, maar niet al te – anders brandt het aan –
beginnen we te lezen. Muze.

Wisława Szymborska

Vertrek van dochters

zondag 06 november 2016

Ze moesten inderdaad gaan. Ik had het gezien aan hun gezichten die langzaam veranderden van die van kinderen in die van vrienden, van die van vroeger in die van nu.

En gevoeld en geroken als ze me kusten, een huid en een haar die niet meer voor mij waren bedoeld, niet zoals vroeger, toen we de tijd nog hadden.

Er was in ons huis een wereld van verlangen, geluk, pijn en verdriet gegroeid, in hun kamers waarin ze verzamelden wat ze mee zouden nemen, hun herinneringen.

Nu ze weg zijn kijk ik uit hun ramen en zie precies datzelfde uitzicht, precies die zelfde wereld van twintig jaar her, toen ik hier kwam wonen.

Rutger Kopland

keuze: Marlies Spijker

Verliefd

Zo gaat het, zo ging het en zo zal het altijd gaan. Afspreken in cafés op de sluitingsdag. Aan de verkeerde zijde van bruggen staan. Tussen duim en wijsvinger, als brandende as, het fout begrepen telefoonnummer. Parken te nat, hotels te vol, Parijs te ver. Liefde als een veelvoud van vergissingen.

Onbeholpen woorden als zoëven op zak en zoveel zin om, los van de wetten van goede smaak en intellect, te schrijven dat van de stad waar je elkaar voor het eerst zag, een plattegrond bestaat, waarop een kus, die het nauwelijks was, geregistreerd werd.

Eddy van Vliet

keuze: Marlies Spijker

Voor haar

Zij verstaat de kunst van bij me horen
In mijn lichaam heeft ze plaats gemaakt voor twee
In mijn ogen woont ze, in mijn oren
Ze hoort en ziet mijn hele leven met me mee
Soms begint ze in mijn hart te zingen
Waar het nacht wordt, heeft ze lichtjes aangedaan
En door haar weet ik dan door te dringen
Tot de onvermoede schat van ons bestaan

Zo alleen maar wil ik verder leven
Schuilend bij elkaar
En als ik oud moet worden, dan alleen met haar

Zij kent al mijn dromen en mijn wanen
Al mijn haast en al mijn honger en mijn spijt
Als ik lach, kent zij alleen de tranen
Die daar achter liggen in de tijd

Zo alleen maar wil ik verder leven
Schuilend bij elkaar
En als ik oud moet worden, dan alleen met haar

Zij is meer dan deze woorden zeggen
In mijn lichaam heeft ze plaatsgemaakt voor twee
Maar wie weet een wonder uit te leggen
En een wonder draag ik met me mee

Origineel: Jake Holmes - Her Song (1971), vert.
Michel van der Plas

keuze: Cees Klijn

v/h boer

In zijn nieuwe functie
leverancier van landschap
produktieleider van een
genummerd akkerpark

De aren bijgepunt, met de eg
wat sierlijke patronen, de mest-
hoop in het verlengde van het hek gelegd

's Middags de koeien laten loeien
de schaapjes aangekleed en
niet vergeten naar het ei te kijken

's Avonds spot aan zodat tractoren
'net enge beesten' lijken, het graan
op mensen wuivend in een zaal

In bed een kaartje bij zijn
vrouw gekocht, slaapt hij
heel erg voorzichtig in

Om vier uur zal hij wakker worden
zijn dummy buitenzetten
de band met stalgeluiden aan

Maar nu, nu slaapt hij en diep
in het holst van zijn denken
groeit hij uit tot een
knoert van een boer.

J. Bernlef (1937-2012)

keuze: Hans van Hoorn

De meerkoet

voor W.

‘Met betrekking tot
de gedachten van de mensen, beter
ze niet hardop te horen, luidop
sprekend boos kroos’

Einstein betreedt de slotgracht
in een leistenen cape haastig
van de kapstok gegrist van riet
‘ $e=mc^2$, tingting,

nog even iets interessants doen
met mijn metaaldetector!
Kijk het ijs houdt...
En wat de relativiteit aangaat’

Over dun ijs stapt hij, zwart van veer
op eenzelvige kostersvoeten
Een tinkelende formule
ontsnapt aan zijn keel

Het is de slotheer zelf
uit zijn archieven gestapt, zijn oog
rood van lang in boeken turen
over ijskelders en fortifikaties

‘t Kleine hoofd van een denker
boven zijn veel te groenige voeten
strompelt deze koukleum
verstrooid rond boven de gracht

‘Al jullie roeptekens
zijn ook maar riet, hoor’ - krak
zakt hij door het dunne ijs
en duikt.

H.H. ter Balkt

keuze: Hans van Hoorn

Het lied der achttien dooden

Een cel is maar twee meter lang
en nauw twee meter breed,
wel kleiner nog is het stuk grond,
dat ik nu nog niet weet,
maar waar ik naamloos rusten zal,
mijn makkers bovendien,
wij waren achttien in getal,
geen zal den avond zien.

O lieflijkheid van licht en land,
van Holland's vrije kust,
eens door den vijand overmand
had ik geen uur meer rust.
Wat kan een man oprecht en trouw,
nog doen in zulk een tijd?
Hij kust zijn kind,
hij kust zijn vrouw
en strijdt den ijdlen strijd.

Ik wist de taak die ik begon,
een taak van moeiten zwaar,
maar't hart dat het niet laten kon
schuwt nimmer het gevaar;
het weet hoe eenmaal in dit land
de vrijheid werd geeerd,
voordat een vloekbre schennershand
het anders heeft begeerd.

Voordat die eeden breekt en bralt
het miss'lijk stuk bestond
en Holland's landen binnenvalt
en brandschat zijnen grond;
voordat die aanspraak maakt op eer
en zulk Germaansch gerief

ons volk dwong onder zijn beheer
en plunderde als een dief.

De Rattenvanger van Berlijn
pijpt nu zijn melodie,
- zoo waar als ik straks dood zal zijn
de liefste niet meer zie
en niet meer breken zal het brood
en slapen mag met haar-
verwerp al wat hij biedt
of bood die sluwe vogelaar.

Gedenkt die deze woorden leest
mijn makkers in den nood
en die hen nastaan 't allermeest
in hunnen rampspoed groot,
gelijk ook wij hebben gedacht
aan eigen land en volk
- er daagt een dag na elken nacht,
voorbij trekt iedere wolk.

Ik zie hoe't eerste morgenlicht
door 't hooge venster draalt.
Mijn God, maak mij het sterven licht
- en zoo ik heb gefaald
gelijk een elk wel falen kan,
schenk mij dan Uw gena,
opdat ik heenga als een man
als 'k voor de loopen sta.

Jan Campert

keuze: Rianne Berndsen

Na de storm

Na de storm
sprak ik niet meer tegen mijzelf,
besloot mijzelf volkomen te vergeten.
Soms begon ik nog gedachteloos met 'Ik...',
hield mijn adem in,
sprak niet verder meer.
Ah, wat een weelde, ik was uit mijn geheugen
verdwenen!
Het riet ruiste en steeds breder
vloeide het water, steeds kalmer, trager,
tussen weilanden door,
na de storm.

Toon Tellegen

keuze: Jet Rotmans

Jetlag

Je kent van foto's wel die vegen
van dingen die te snel bewegen,
zo ben ik vaag na dagen door de lucht
te zijn gehaast ben ik, waar ik ook stop
misplaatst, want in mij is de vaart
nog niet gestuit, en elke cel wil verder,
hier weer uit, door, door, dit stilstaan
geeft een klap, steeds is er iets dat wekt
uit deze slaap van daverende vaart
zoals een harde bal pok op een racket stuit.
daar ben ik laat
hoop net niet te laat
veel deugd

Judith Herzberg

keuze: Jet Rotmans

Standbeeld

Een lichaam, blind van slaap,
Staat in mijn armen op.
Ik voel hoe zwaar het gaat.
Dodenpop.
Ik ben een eeuwigheid te laat.
Waar is je hartenklop?

De dikke nacht houdt ons bijeen
en maakt ons met elkaar compact.
'Om Godswil laat me niet los,
mijn benen zijn geknakt',
fluister je aan mijn borst.

Het is of ik de aarde tors.
En langzaam kruipt het mos
over ons standbeeld heen.

Gerrit Achterberg

keuze: Frits Ekkel

Wat is geluk

Omdat het geluk een herinnering is
bestaat het geluk omdat tevens
het omgekeerde het geval is,

ik bedoel dit: omdat het geluk ons
herinnert aan het geluk achtervolgt het
ons en daarom ontvluchten wij het

en omgekeerd, ik bedoel dit: dat wij
het geluk zoeken omdat het zich
verbergt in onze herinnering en

omgekeerd, ik bedoel dit: het geluk
moet ergens en ooit zijn omdat wij dit
ons herinneren en ons dit herinnert.

Rutger Kopland

keuze: Frits Ekkel

Slaap

De oude wind beweent met as de gouden zee
daarop traag en treurend drijft de dag weg
het sterft het streng en trouw gesprek en een zucht
verheft zich tussen de donkere doornen
wit schichtig de tred van de maan

In de diepte en onder zwijgzaamheid
trekken toekomstige handen naar
het werk aan waters en aan de wortel.

In wolken echter rusten
nu overbodige ogen uit
hun ijle vleugels sluiten alom
in het sterstijve licht.

Lucebert

keuze: Frits Ekkel

Epigram

Mijn ziel is onzichtbaar en stroomt aldoor
maar ik blijf zo kalm als een raam op zondag
en in mijn verbeelding zit ik
tweemaal zo stil als jullie denken
terwijl alles wat donker is komt aansluipen
als een langzame lelijke vlieg.

En al ons denken is als een hondje
in de bocht van de weg.

Frank Koenegracht

keuze: Frits Ekkel

Jeldican en het woord

Over de heide
kroop Jeldican,
de staart tussenbeide
stomp vooraan.

Op gloeioren hing er een
belletjespet;
tussen twee vingeren
't zwaluwnet.

Japon aan het lijfke
van ruitestof,
blauwkousen van 't wijfke
en rinkelstof.

'Rood van den appel
in puntcipres,
peers van de pappel
te palfrines,

waar kan ik het vegen:
het fluit onder God,
het vliegt mijne wegen
fladderzot.

Kiekt het te hangen
aan bontekoord?
Hoe kan ik het vangen,
dat lieve woord' -

Iets klappert in 't warkruid,
goudbrem knikt,
het juichtpikt en hardfluit;
Jeldican schrikt.

[20]

Nooit had hij zo rijke
traliëten gehoord -
hij zát van het kijken:
was dit het woord?

Bonsbuikje laait met
gebed om geluk...
'jaaaat' giert het graainet -
kippetjetuk!

O, veren te kussen!
Het woord aan zijn hart
tuitte intussen
nog ééns zo hard.

'O, schoon, o mijn heide,
pappelkes hoort!
Nooit kan ik meer scheiden
Heer, van dit woord.

Tja, nu naar het wijfke
als weduwenwind,
laat stormen het lijfke,
klapperend lint!'

Vol praat in zijn eentje
vloog Jeldican.
Koppeltje-beentje
daar kwam hij aan.

'Wijfke mijn toren,
hier is het woord!'
Zij zonder te horen,
sprak onverstoord:

[21]

'Aai, vogeltje vetbult,
nuttige zaak,
al dat het net vult
is muntemaak.'

Daar ging zij en ruilde
't voor wittebrood,
maar Jeldican huilde
en sloeg haar dood.

Leo Vroman (1915-2014)

keuze: Fransje van Arkel-Beckering

Grijs

Het was in het bos zo grijs en stil
ja dat is alleen wat ik zeggen wil
alleen maar het was er zo grijs en zo stil

daar is dan immers zoveel mee gezegd
b.v. het regende niet en op weg
kwam ik niemand meer tegen dat heb ik gezegd

en dat ik daar plotseling zeker wist
dat een mens maar een boom tussen bomen is
een langzame plant in een eeuwige mist.

J.W. Schulte Nordholt (1920-1995)

keuze: Fransje van Arkel-Beckering

Uit het leven een greep

Dat ik 's nachts naar huis toe fiets
en dat mijn stuur een omweg maakt

en ik onder je venster sta
en aanbel tot het licht aangaat

en jij naar buiten komt in een peignoir
(die droeg je vroeger nooit en staat ook raar)

en dat ik snotter dat het me zo spijhijt
en jij zegt van het kom allemaal wel goehoed

en dat ik op dat moment pas zie het huis
is niet jouw huis de straat is niet je straat en jij –

en dat ik voor de zekerheid nog vraag
terwijl de taxi al rijdt: 'Betekent dit nu ook
dat het allemaal niet goed komt?'

Ingmar Heytze

keuze: Peter Müller

Rietveldzit

Ken je het gevoel dat je gaat zitten
op een stoel die er niet staat

de sensatie dat iets plotseling niet is
waar je het zonder twijfel had verwacht,
een onzichtbare duw van voren.

Verbaasde berichten naar alle spieren:
Mayday! Mayday! We zweven! We vallen!
Uitklapreflex van beide armen.

Daarom zit de Rietveldstoel zoals hij zit,
zo laag en blauw en rood en goed,

als om er op te wijzen dat men af en toe
eens moet gaan zitten op een stoel
die er niet staat.

Ingmar Heytze

keuze: Peter Müller

Uitgave: Stichting Dag Lochem 2003

Tekening omslag: Wil de Graaf

Vormgeving: Roelof Wullink

Gebruikte letter: Joanna van Eric Gill en The Sans Light van
Luc de Groot

Druk en afwerking: Lammerdink, Lochem

www.daglochem.nl